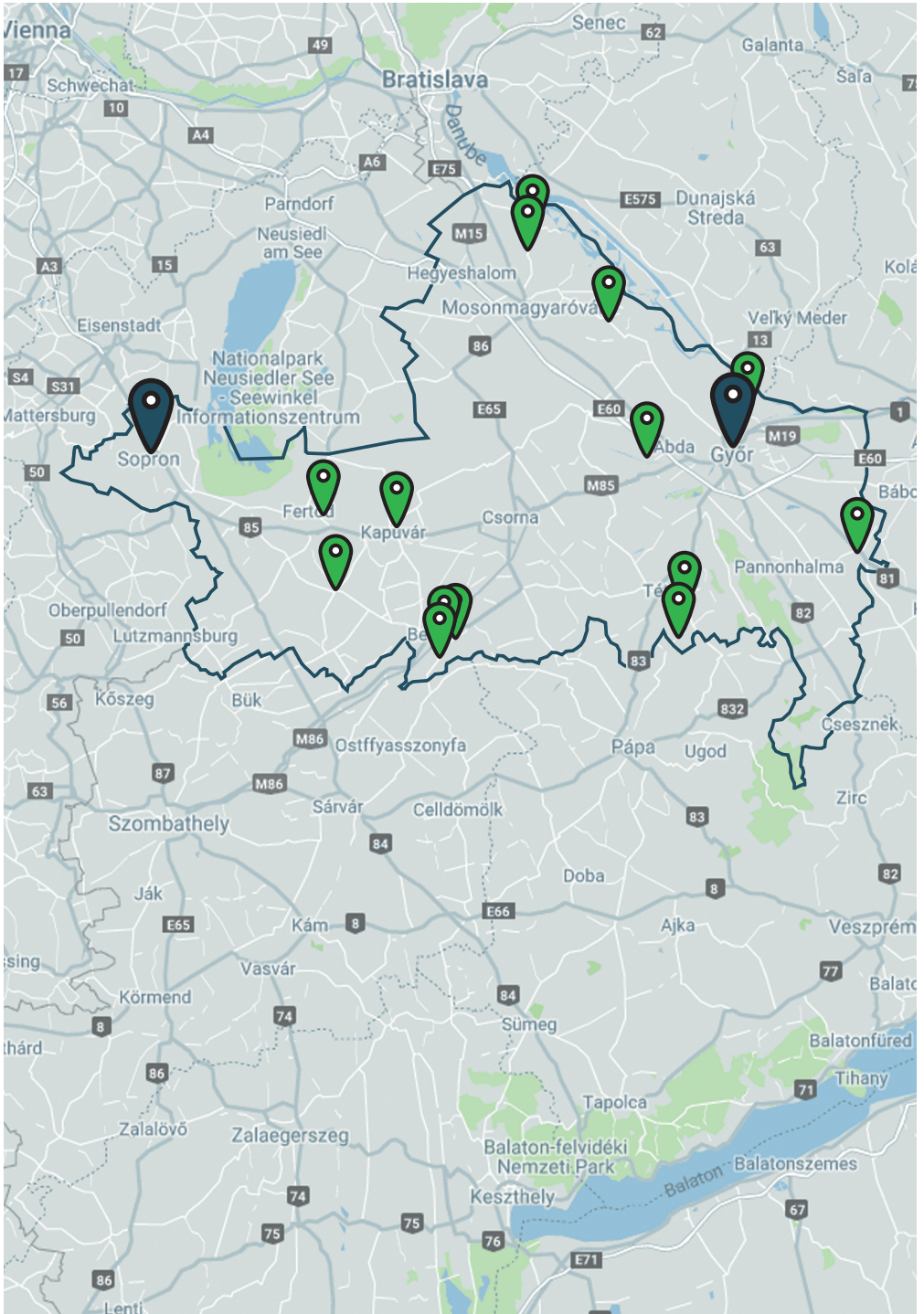

KÖZSSÉGFEJLESZTÉSI FOLYAMATOK GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYÉBEN

a TOP 5.3.1-16 és 6.9.2-16
pályázatokban

BEVEZETŐ

A közösségfejlesztés módszertanával országosan jelenleg csaknem ezer településen zajlik közösségfejlesztési folyamat, a helyi identitás és kohézió erősítése. Jelen kiadványunkkal néhány példa kiemelésével azokra a kérdésekre keressük a választ, hogy mit is jelent mindez és milyen megoldásokat tud adni egy közösségi alapú beavatkozás a települések kihívásaira, a módszertan adta keretek között tudnak-e helyben elérni változásokat.

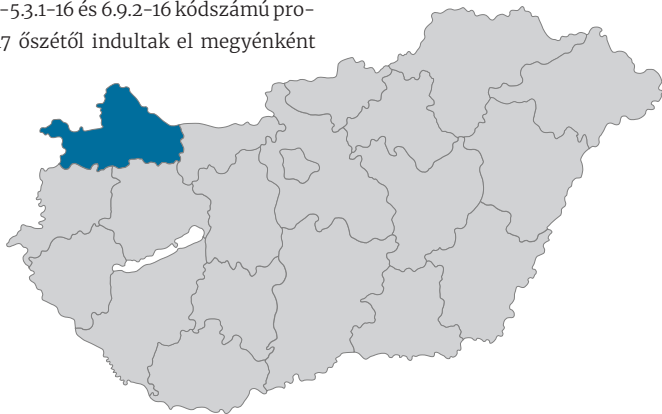
A „Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás” EFOP 1.3.1-15-2016-00001 kiemelt projekt a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ, az NMI Művelődési Intézet Non-profit Közhasznú Kft. és az Országos Széchényi Könyvtár konzorciumi együttműködésében valósul meg. Szorosan kapcsolódik a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program keretében meghirdetett „A helyi identitás és kohézió erősítése” TOP-5.3.1-16 és TOP-6.9.2-16 című pályázatokhoz és szakmai, valamint módszertani támogatást nyújt a megvalósítás során.

A TOP-5.3.1-16 és 6.9.2-16 kódszámú projektek 2017 őszétől indultak el megyénként

változó településszámmal, időtartammal és feltételekkel. Közös bennük, hogy mindannyian láttak lehetőséget abban: ha a saját településükön megerősödnek a közösségek, szorosabb együttműködések, közös cselekvések alakulnak ki és nyitottabbá válik a társadalmi párbeszéd. A feltárás, interjúzás időszakától kezdve a közösségi beszélgetéseken át a cselekvési terv kialakításáig és megvalósításáig a Cselekvő közösségek projekt kulturális közösségfejlesztő mentorai kísérték a folyamatokat és segítették át a nehezebb időszakokon is a projektgazdákat.

2019 tavaszán a Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás projekt keretében 18 megyei szakmai napot szerveztünk, melyeken találkozási lehetőséget biztosítottunk a TOP-5.3.1-16 és 6.9.2-16 kódszámú projektben érintetteknek.

Ez a füzet egyike annak a 18 megyei kiadványnak, amelyekben megyénként 3-3 (a rendezvényeken megismert) példát mutatunk be. Ha valamely jó gyakorlat felkelti érdeklődésüket, forduljanak bizalommal a megvalósító projektgazdákhöz!

MEGYEI ÖSSZEFOGLALÓ

Győr-Moson-Sopron megye hét járásában összesen 138 település van, amelyből 16 pályázott és nyert a TOP-5.3.1 és a TOP-6.9.2 pályázatokon. Megyei Jogú Városként Győr és Sopron is kapott támogatást közösségfejlesztésre a TOP-6.9.2-es pályázatban. A TOP-5.3.1-es pályázatban kilenc település részesült támogatásban: Börcs Község Önkormányzata, Darnózseli Község Önkormányzata, Dunakiliti Község Önkormányzata, Fertőendréd Község Önkormányzata, Gyömöre Község Önkormányzata, Kapuvár Városi Önkormányzat, Kisbajcs Község Önkormányzata, Magyar Műhely Közhasznú Alapítvány (Mezőörs), valamint Vásárosfalu Község Önkormányzata.

A megye több mint egymilliárd forint támogatást nyert el a helyi identitás

erősítésére és a közösségek fejlesztésére. Győrben a város önkormányzata mint konzorciumvezető, valamint a Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér mint konzorciumi tag kötött megállapodást a projektben történő együttműködésre, a 16 városrészt érintő 11 célterületen.

Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata a standard pályázat keretében összesen 200 millió forintos támogatást nyert el 2018-ban 5 városrész közösségeinek fejlesztésére. Cél a közösségi programok, akciók, fórumok elindítása és megvalósítása, valamint civil szervezetek bevonásával közös programok lebonyolítása, közösségi találkozók szervezése, hagyományőrzés a könyvtárak, a muzeális és közművelődési intézmények közreműködésével.

NÉHÁNY ADAT, ÉRDEKESÉG A MEGYEI TOP-OS PROJEKTEKRŐL:

A megyében 3 településen, Kapuváron, Dunakilitin és Kisbajcon indult legkorábban a projekt 2017 őszén legkésőbb pedig Győrben, 2018 szeptemberében. A tervezett projektzárásokat tekintve legkorábban Kapuvár projektje érhet véget 2021 tavaszán, legkésőbb pedig Győr zárja a programot 2022. szeptember végén. A konzorciumok kétharmada már elkészítette a helyi cselekvési tervét, amit egy komoly szakmai folyamat előzött meg: kapcsolatfelvétel és együttműködések megteremtése a helyi szereplőkkel, a helyi igények feltárására.

A cselekvési terv tartalmazza a helyi közösségek igényeire építő, minimum három évet felölelő időszakban megvalósítandó eseményeket, programokat. Minden település úgy állította össze a saját tervét,

hogy abban új programok, fesztiválok, közösségi akciók is megjelenjenek. Ezek közül több jó példát is érdemes megemlíteni. Például Győr egy új – a helyi közösségekre épülő – fesztivált tett programjába Szabadtéri játszótérak Győr városrészeiben címmel. Sopronban a településen élt vagy élő híres emberek életművét kívánják összegyűjteni, s az új programot Soproni ikonok címmel hirdették meg. Kapuváron egy már meglévő közösségre építve olvasókört szeretnének létrehozni.

Az új programokat tekintve a kistelepülések is nagyszerű ötletekkel álltak elő és színesítették a cselekvési terveiket. Csapodon Vargánya vigasságot szerveznek az őszi folyamán, melyet a jövőben rendszeresen meg kívánnak tartani. Vársárosfal, Rábakecöl és Edve települések egyik fő programja a jövőben a Rábaközi vallások és templomok találkozása című rendezvény lesz. Dunakiliti a tavaszi ün-

nepeket, hagyományokat, szokásokat elevenítené fel Tavaszváró ünnep rendezvénysorozatával.

A településeken kiváló közösségfejlesztők, illetve szakmai vezetők dolgoznak, összesen mintegy ötven fő. Többen is részt vettek már a projekt keretében előírt képzéseken – többen a Cselekvő közösségek által szervezettek is.

A helyi közösségfejlesztési folyamatokban a ciklikusság, az egymásra építés, a problémák megoldása, a programok

tervezése, a cselekvés, majd az értékelés a jellemző. A folyamat során nagy figyelmet fordítanak a helyi nyilvánosság tereinek, fórumainak fenntartására.

Győr-Moson-Sopron megyében három közösségfejlesztő mentor segíti a helyi szakembereket. A mentorok sikerként értékelik, hogy a Cselekvő közösségek projekt által szervezett tanulmányutakon, képzéseken, rendezvényeken magas számban képviseltették magukat a megyei településekről érkezők.

„A HELYI IDENTITÁS ÉS KOHÉZIÓ ERŐSÍTÉSE” CÍMŰ TOP PÁLYÁZATBAN RÉSZTVEVŐ TELEPÜLÉSEK

Börcs
Csapod
Darnózseli
Dunakiliti

Edve
Feketeerdő
Fertőendréd
Gyömöre

Győr
Kapunvár
Kisbajcs
Mezőörs

Rábakecöl
Sopron
Szerecseny
Vásárosfalu

A HELYI IDENTITÁS ÉS KOHÉZIÓ ERŐSÍTÉSE SOPRONBAN

A projekt kedvezményezettje: Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata
Együttműködő partnerek: Pro Kultúra Sopron Nonprofit Kft.

Sopron hagyományosan Magyarország nyugati kapuja, a Fertő-térség központi városa. Jelen projekt Sopron belterületét és lakott külterületének egy részét is

lefedti. Jelenlegi megyei jogú város státuszát tekintve átmenetet képez, mivel hazánkban a népességszám alapján kialakult települési hierarchiában a középvárosi kategóri-

ába tartozik. Sopron népessége 2010-ben meghaladta a 60 000 főt, és az országos trendekkel ellentétben szinte folyamatosan emelkedik.

A városban jelentősnek tekinthető a civil szervezetek száma, amely körülbelül 400-ra tehető. Tevékenységi profil szerint a legjellemzőbbek: a környezetvédelmi, a természetvédelmi, az egészségügyi, a kul-

turális, a közbiztonsági, az oktatási, a sport, a szociális, és az egyéb érdekvédelmi szervezetek.

A helyi társadalmi szervezetek humán-erőforrás-kapacitásukkal egyaránt fontos szerepet játszanak a soproni közösség-építésben és a kulturális életben, azonban aktivitásuk még tovább fokozható ezeken a területeken.

A projekt megvalósulását az önkormányzati foglalkoztatásban álló projektmenedzsmment szervezet tagjai irányítják, az infrastrukturális feltételek megteremtése a városvezetés feladata.

A projekt szakmai tartalmának kialakítását és megvalósulásának koordinációját a szakmai vezető, a Pro Kultúra Sopron Non-profit Kft. munkatársa látja el. Munkáját a projekt teljes időtartama alatt alkalmazott helyi közösségfejlesztők segítik, akik az 5 célterület közösségépítéssel, programszervezéssel kapcsolatos koordinációs feladatainak döntő részét is elvégzik.

A helyi identitás és társadalmi kohézió erősítését célzó projekt megvalósulása révén erősödik a lakosság helyi kötődése és összetartása, egyre aktívabb, kezdeményezőkéss kis helyi közösségek alakulnak ki, növekszik a közösségi szerepvállalás. A cél-

területek lakosságának aktivizálása eredményeként fejlődik a közösség tagjainak egymás iránti felelősségtudata és ez segíti a helyi konfliktusok megoldását is. A projekt megvalósítása során felszínre kerülnek a meglévő (humán) erőforrások, a kialakuló és fejlődő együttműködések következtében aktivizálódnak ezek és minőségi változást hoznak a település, a települési közösségek életében.

Az 5 városrészben megvalósuló közösségfejlesztő programok, rendezvények, projektek specifikálásához a célterületek lakosságán belül is meghatároznak célcsoportokat, de összességében nemzetiségtől és vallási hovatartozástól függetlenül minden korcsoportot lefednek a programok. Olyan rendezvényeket, programokat is terveznek, amelyek célközönsége a város teljes lakossága lesz.

A közösségi programok, akciók, fórumok elindításához célterületenként számos résztvevőket terveznek. *Közösségi akciók, tevékenységek, események* minimum negyedévente 1 alkalommal valósulnak meg a projektben: ilyenek például a közösségek szomszédolása (szomszédos közösséget megismerő közös tevékenységek); városrészi helyismereti kiállítások megszervezése; közösségi találkozók szervezése (pl.: elszármazottak találkozója, közös névnapok, újszülöttek napja stb.); hagyományos és online civil, vállalkozói fórumok, közösségi rendezvények szervezése.

A projekt további előírása félévenként legalább 1 új folyamat indítása is. Ilyen projektprogram például a helyi erőforrások feltárása, tanulókörök szervezése, népszerűtábor meghirdetése vagy a generációk közötti tudásátadáshoz kapcsolódó

rendezvénysorozatok. Tervezik művelődő közösségek szervezését (pl.: olvasókör, múzeumbaráti kör, örökségklub, helytörténeti egyesület, amatőr és népművészeti klubok, szakkörök, film- és könyvklubok), illetve működésük szakmai támogatását. A sokszínű kulturális és hagyományőrző programok mellett képzési fórumokat,

ismeretterjesztő előadásorozatokot is szerveznek. A projekt során különös figyelmet fordítanak a helyi nyilvánosság fórumainak megteremtésére, a meglévők fejlesztésére, illetve arra, hogy azokon keresztül a lakosság minél szélesebb körben tájékozódhasson a tervezett közösségi megmozdulásokról, programokról.

HELYI IDENTITÁS ÉS KOHÉZIÓ ERŐSÍTÉSE FERTŐENDRÉDEN ÉS CSAPODON

A projekt kedvezményezettje: Fertőendréd
Együttműködő települések: Csapod

CSAPOD

Csapod település a Kisalföld nyugati részén, a Rábaköz és a Répce-sík közelében, Sopron járásban található, lakosainak létszáma 560 fő. A településen működő intézmények a faluház épületében kaptak helyet: az önkormányzat, a védőnői szolgálat, a posta, a gyógyszertár, a könyvtár. Egyedüli közoktatási intézmény a Csapodi

Kerekerdő Óvoda. A római katolikus templomhoz tartozó plébánia épületében tájházat alakítottak ki. A településen három bejegyzett civil szervezet tömöríti magába a helyi és az elköltözött csapodiakat, a Csapod-Barátok Egyesülete és a Tarr István Egyesület, illetve a Csapod Sport Club Egyesület. Mindezek mellett informális csoportok is jelen vannak a település életében, ilyen például az ovis focicsapat, az

ifjúsági csoport, a szurkolók csoportja és a nyugdíjasok.

A falu „költésghatékony” önkormányzatot tart fenn, körjegyzőségben dolgoznak. A polgármester és a képviselő-testület tagjai is társadalmi megbízatásúak, értelem-szerűen „mindenki” civil, önkéntes segítő, a helyi könyvtárost részmunkaidőben foglalkoztatják, aki egyben a helyi közösségfejlesztő is. A település nagyobb rendezvényeinek szervezésében, lebonyolításában a civilek mellett évek óta sok önkéntes vesz részt. Az önkormányzatnak jó a kapcsolata a körjegyzőséggel és környező településekkel, a környező városok önkormányzataival, kulturális intézményeivel és a megyei könyvtárral.

A település *Helyi identitás és kohézió erősítése Fertőendréden és Csapodon* címmel nyert támogatást, Fertőendréd a konzorciumvezető. A program kiemelt célja a helyi identitás, a valahová tartozás égisze alatt a hagyományok ápolása és felelevenítése. A megvalósítás során fontos feladatnak te-

kintik, a pályázat által előirányzott általános célok mellett, hogy feltárják és megismerjék a meglévő társadalmi erőforrásokat, az együttműködések eredményeképpen ezek az erőforrások aktivizálódjanak, azaz segítsék a település közösségi folyamatait és ezáltal minőségi változásokat hozzanak az egész település, valamint az ott ténykedő közösségek életébe. Olyan programsorozat megvalósításán dolgoznak, amely a kisgyermekes szülőktől az idősebb korosztályig mindenki számára biztosítja a részvételt és az aktív szerepvállalást.

A falu fejlődését és jövőjét tekintve nagyon fontos, hogy a generációk között együttműködő kapcsolat alakuljon ki, ismerjék és értsék meg egymást. A generációk közötti párbeszéd ösztönzésével céljuk a helyi hagyományok továbbörökítése. Ugyanez a motiváció a régóta itt lakók és a betelepültek közötti kommunikáció beindításával is. A projektet összefoglaló kulcsszavak: *generációk egymás közt – helyiek, betelepültek együtt – kötődés erősítése a faluhoz.*

Legnagyobb rendezvényünk a *Kavics Kupa*, amely egyrészt sport-, másrészt helyi hagyományokra épülő, tréfás helytörténeti vetélkedő. A rendezvényt az önkormányzat, a civil szervezetek és szponzorok támogatásával szervezik meg, a lebonyolításban nagy számú önkéntes csoport segíti a munkát. A rendezvényen a falu apraja-nagyja részt vesz, 4 fős csapatokat alkotva. A győztes hazaviheti a Kavics Kupát, ami nem más, mint egy nagy kő, amelyen gravírozott fel-

irat hirdeti a győztes nevét és az évszámot. A rendezvényt értékelő megbeszélés követi, amely alapján megtervezik a következő évi programot. Hagyományőrző táborokat is szerveznek a helyi gyermekeknek, ezek a helyi hagyományok megismerését ösztönözik.

A pályázat megvalósítása lehetőséget teremt a térség és a környező falvak közösségeinek fejlesztésére és hozzájárul az együttműködés mélyítéséhez. Már most látható eredményei vannak a folyamatoknak: a lakosok közelednek egymáshoz, nyitnak egymás felé és nőtt a közösségi folyamatokban való részvételi aktivitás is.

A HELYI KÖZÖSSÉG FEJLESZTÉSE RÁBAKECÖL, EDVE ÉS VÁSÁROSFALU KÖZSÉGEK BEN

A projekt kedvezményezettje: Vásárosfalu Község Önkormányzata
Együttműködő települések: Rábakecöl Községi Önkormányzat, Edve Község Önkormányzata

RÁBAKECÖL

Rábakecöl község a Dél-Rábaköz szélén helyezkedik el. A természeti adottságokból eredően a mezőgazdaság jelenti a fő megélhetési forrást a falu lakosságának jelentős részénél. A községben élők száma 713 fő, előregedő település. A településen kilenc civil szervezet és hat informális csoport működik, ezek közül néhány példa: Rá-

bakecöl Községi Önkéntes Tűzoltó Egyesület, Rábakecöli Sportegyesület, „Rábakecöl Jövőjéért” Alapítvány, Pajtaműhely Hagyományőrző Közművelődési Alapítvány, Rábaköz Ifjúságáért Egyesület, Napsugár nyugdíjas klub, az egyházközség férfikara, ifjúsági klub.

A Soós Imre Kulturális Központ Rábakecöl kulturális életének meghatározója. Helyet ad a könyvtárnak, rendezvények-

nek, a művelődő, alkotó közösségeknek, az intézmények és a civil szervezetek rendezvényeinek. Feladata közösségi szinten az értékközvetítés, az értékörzés, az értéktelmentés.

A település kiemelt programjai között szerepel a *májusfa kitáncolás*, az *egészségnap*, a *kvízparty*, a *hősök napi megemlékezés* és az *advent*. A település nagyrendezvénye, a falunap. A rendezvény célja Rábakecöl cselekvő közösséggé válásának elősegítése, a hagyományok, a történelmi múlt és a szokások megőrzése, bemutatása, megismertetése. Olyan színvonalas rendezvény megvalósítására törekednek, amely minden korosztály számára értékkel bír, és amely lehetőséget teremt arra is, hogy az idősebb generáció megismertesse a fiatalokat a helyi hagyományokkal, értékekkel. Az önkormányzat a civil szervezetek, intézmények és kisközösségek összefogásával szervezi meg és bonyolítja le a falunapot.

A *helyi közösség fejlesztése Rábakecöl, Edve és Vásárosfalu községekben* című (TOP-5.3.1-16-GM1-2017-00008 kódszámú) projekt célterülete mindhárom település. A népességük a 2016-os adatok szerint: Rábakecöl 651 fő, Edve 123 fő, Vásárosfalu 148 fő.

A pályázat alapvető célja a Dél-Rábaköz hagyományira építő közösségfejlesztés. A helyi közösségekhez és a társadalomhoz tartozás elősegítése, hogy mindenki közösségi, társadalmi beágyazottságban éljen, legyen esélye/lehetősége saját életfeltételeinek javítására, és képes legyen a pozitív változásokra irányuló közös cselekvésben való részvételre. A közösségi munka hatására az érintett emberek váljanak együttműködővé a helyi problémák megoldásában.

A meglévő erőforrások kerüljenek felszínre, s a partnerség során ezen erőforrások aktivizálódva hozzanak minőségi változásokat a település, a települési közösségek életében. A projekt keretében a helyi cselekvési terv alapján workshopokkal, a drámapedagógia eszközeivel és közösen megvalósított programokkal a térség lakosságának kooperációját kívánják fejleszteni.

Közös cél a három település kulturális, gasztronómiai és néprajzi hagyományainak feltérképezése, megőrzése és minél szélesebb körben való bemutatása.

A fejlesztés kiemelt figyelmet fordít a helyi civil szervezetek kezdeményezéseire, amelyek a települések hagyományaira, természeti adottságaira épülnek.

A pályázatnak köszönhetően szervezik meg *Majáliszáró* és *Helytörténeti kvíz* rendezvényeiket. A Majáliszárót május utolsó szombatján tartják meg minden évben. A község háza udvarán kemencével és szalonnasütő hellyel felszerelt közösségi tér van, s az itt készült langallókkal kínálják a rendezvényre érkező vendégeket. A májusfát az óvodás gyermekek táncolják ki. A program nagyon népszerű, a falu apraja-nagyja közönségként és szervezőként is részt vesz.

A *Helytörténeti kvízre* 3-4 fős csapatokkal lehet jelentkezni, családok és baráti körök versenyeznek. A feladatok között helytörténeti kérdéssor, képfelismerés szerepel, de vannak más témakörök is, amiben összemérhetik a tudásukat a lakosok.

A pályázat abban nyújt segítséget, hogy közös célok és értékek mentén összekovácsolja a településen élőket, a különböző korosztályokat és az eltérő érdeklődésű embereket. Mindez a település népességmegtartó erejét is erősíti.

GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYEI KÖZÖSSÉGFEJLESZTŐ MENTOROK

Farsang Gabriella, Palenik József, Dóczy Hedvig

Felelős kiadó:

Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ
NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft.
Országos Széchényi Könyvtár

Szerkesztette: Kalmár Erika

Grafika/tördelés: Király Zoltán

A kiadvány a „Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás”

EFOP - 1.3.1 -15-2016 – 00001 projekt keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg
2016. 09.16 és 2019. 09.15 között.

Minden jog fenntartva!

Budapest, 2019.

A Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás
EFOP-1.3.1-15-2016-00001 projekt
Az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

nmi.hu

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE